UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Compensationibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

LEX XV.

Si cui. Qui habet obligata bona debitoris, poteſt ex perſona debitoris exceptionem proponere. h. d. Tene menti hanc legem.

ALIA LECTVRA.

1 Fideiuſſor accedit ciuili actioni.

a **Si cui** [a]Hec exceptio ex perſona debitoris, trāſit ad creditores, ſiue agant, ſiue conueniantur hypothecaria, ꝛ ad fideiuſſores, ſententia lata contra vnum, alteri nō preiudicat. h. d. ¶ Ex iſto fine dicit
1 gl. notari † quod fideiuſſor accedat ciuili actioni. Hoc tangit gl. in l. j. ff. de fideiuſſo. ꝛ in l. ſi ſtipulatus. prima. eo. ti. Pet. videtur circa hoc dicere multa verba. Dy. ibi breuiter dicit ſic. Quoddā eſt debitum ciuile. quod eſt efficax. vt in eo quod debetur ex ſententia, tunc ſine dubio accedit fideiuſſor, in toto titu. iudi. ſol. coniuncta l. Iulia. in prin. ff. de condi. indebi. Quoddam eſt debitum ciuile, cui obſtat exceptio, ꝛ tunc fideiuſſor ei accedere nō poteſt. d. l. ſi ſtipulatus. §. j. ꝛ gl. ibi poſita. quod intellige cū effectu. Nam eadem exceptione tutus eſt fideiuſſor, qua principalis, vt hic, ꝛ in l. tā mandatori. ſ. eod. Sed predicta intelligo in fideiuſſore, qui ſe obligat conſtituendo. Cum enim cōſtitutum teneat de equitate pretoria, quando precedit debitum ciuile tantum, cui obſtat exceptio pretoria, non patitur eum aliquo modo obligari, vt l. iij. §. j. ff. de conſti. pecu.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Si cui. Vide circa iſtam legē, que late ponit Bal. in l. j. ff. ſol. ma. poſt Alex. ibi. ꝛ an tertius poſſeſſor, qui cauſam nō haberet a marito, poſſit opponere hanc exceptionem, vide Bal. nouel. in tracta. dotis. in x. parte, ꝛ Pau. de Caſt. hic quod non in contrarium vide Bulg. vbi ſ. pro opini. Pau. de Caſt. ꝛ Bal. nouel. optime facit quod dicit Bal. in l. iij. C. q8 met. cau. ver. ex predictis concludo, quod ſequitur Pau. de Caſt. cōſi. cccc xxvj. ver. ad vnum tamen aduerte, ꝛ idem quod Bal. in d. l. tenet etiam Cy. ibi in iij. queſt. poſt Pet. Sed Sali. in d. l. iij. quam legit pro l. j. aliter dicit, vt per eum. Pau. de Caſtr. ibi ſequitur Bal. ꝛ idem concludit Alex. ibi.

LEX XVI.

1 Iuramentum appoſitum in contractu, poſt renunciationē pecunie, tollit illam exceptionem, licet iurans ſoluens poſſit poſtea repetere.

* **Indubitati** *[a]Hec eſt bona lex. In iuramē-
a to intelligitur illa tacita condi-
b tio.[b] que intelligitur in obligatione principali. h. d. tene menti hunc caſum. Facit ff. de oper. liber. l. ſi libertus.
1 ¶ † Quero, quid ſi in inſtrumento renunciauit exceptioni non
c numerate pecunie, ꝛ poſtea iurauit[c] ſe non contrauenire? Certe tunc videtur quod non poſſit iſtam exceptionem opponere, quia veniret contra iuramentum ſuum. Puto tamen, quod ſi ſoluerit, poterit repetere. Sicut dicimus in debitore, qui iurauit ſoluere
d vſuras, vt extra de iureiur. c. debitores. ꝛc.[d]

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Indubitati. Vide Bal. in l. j. §. j. de ſacr. ſanc. eccle. alle. hanc l. ad pulchram q.

POMA. ¶ Indubitati. Circa materiam huius tex. vide apoſtil. quam feci in l. quero. §. inter locatorem. ff. locati. ꝛ intellige quod iuramentū ſapit materiam actus, ſuper quo interponitur, ſcilicet primordialem, non accidentalem. Ita Are. in c. j. extra de iudi. per gl. in l. certi condictio. in ver. ex omni. in fi. ſi cert. pet. in c. j. extra de iudi. quod no. ꝛ per regulam iſtius tex. bene facit tex. in l. ſed ſi poſſeſſori. §. item ſi iurauero. ff. de iureiu. ꝛ quod dicit Ang. in conſil. cccxiiij. ſ. quod iuramentum non eſt maioris potentie, quā ſit ipſa virtus promiſſionis. vide etiam ad hoc aliquid per Barb. in cōſi. xliij. in iij. dubio vol. ij. ꝛ Alex. xxxvij. vol. ij. Et aliqua ad hec p Socin. conſil. xl. Limita tamen iſtam regulam, quod iuramentum ſequitur naturam rerum, vt non procedat quādo eſſet preſtitū per viam contētioſe iuriſdictionis, per no. per Sali. poſt gl. ſecundam in l. j. in iij. opp. C. de cōfeſ. vbi gl. vult quod exceptio non nu. pecu. non competat quādo confeſſio eſſet facta in iudicio, ꝛ Sali. intelligit fieri. ſ. per viam cōtentioſe iuriſdictionis, in iij. oppoſitione. ibi, cum iuramentum iudicio equiparet. l. qui iuraſſe. in fi. ff. de iureiu. equiparetur etiā lit conteſt. l. nam, ꝛ poſtea. §. ſi is qui temporali. ff. de iureiu. ꝛ ad iſtam l. vide Bar. in l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſ. ꝛ Alex in l. nemo poteſt. in iiij. q. Bar. ff. de lega. j. ꝛ ibi Mod. ꝛ aliqd per Feli. in c. tertio loco, de preſum. ꝛ in rub. extra de preſc. ꝛ Are. conſi. xciiij. ꝛ Ang. Are. in §. idem iuris. Inſti. de excep. in verſicu. capio quintū principale. ꝛ Panor. in c. fi. de eccle. edi. ꝛ Alex. cōſi. lxxxix. vol. ij. vbi tangit, quid iuris quādo eſſet iuratum re vera numeratam eſſe pecuniam, ꝛ Feli. in c. inter monaſterium, de re iudi. limita etiā hanc l. vt per Iaſ. in l. ſingularia. ff. ſi cer. pet. vt non h-beat locū in mercatore cōfitente ſe habuiſſe pecunias mutuo aliquo. vide tamē Iaſ. ꝛ Alex. in l. ſi cōuenerit. in verſ. quarto neor nouo fundamento. ff. de iuriſ. om. iu. vbi facit regula in cō-rium, ꝛ idē facit in l. ſi pecuniā. in gl. in verſi. neceſſe. in verſi. git. ff. de cōdi. ob cau. vbi declarat iſtam legē non procedere deficit conſenſus. P. PAV. P. ¶ Indubitati. Iuramentum regulatur ſecundum naturam contractus ſuper quo appon- quod ſi apponatur ſuper cōtractu nullo, non poteſt illum va-re, vt per Barb. conſi. xxiij. vol. j. Et limita regulam huius legis in iuramēto implicito, ſecus in explicito, ꝛ ſpecifico, Bal. in c. in eccleſiarum. de conſtit. Simile habes in c. ex reſcripto cum notatis extra de iureiu. Itē limita, vt per Bar. in l. ſi quis pro ff. de fideiuſ. Itē limita iſtam legem in terminis proprijs excep-nis non nu. pe. non procedere, quando iuramentum eſſet appo-tum ſuper contractu ſecundum formam Bart. de qua in l. iureiur. Item vide Cremen. ſingulari. cliij. Item quomodo iſta re-gula procedit. Et quod imo iuramentum non intelligitur ſecun-dum naturam actus ſuper quo interponitur. Vide omnino Iaſ. in l. ſi conuenerit. ff. de iuriſ. om. iud. Item quod quando de-cit conſenſus, vt in iſta lege, iuramentū nihil operatur. Vide qui late hoc limitat in l. ſancimus. C. de teſta.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Indubitati. Ad intellectum l. vide Bar. in l. ſi quis pro eo. nu. 14. in viij. concluſ. vbi conſenſus totaliter deficiat, vel ſit limitatus certo modo ta conditione, eodem modo intelligatur iuramentum, ſe extendit, niſi vſque quo conſenſum eſt per hanc l. ꝛ idem tur ſentire hic Bal. in princip. xxij. queſt. Vide Alexan. in l. lationes non diuiduntur de verbo. obliga. Item intellige q mentum intelligitur interpoſitum ſecundum naturam ſcilicet mordialem, non autem ſecundum accidentalem. ita limitat Fran-ciſ. de Aret. in cap. j. de iudic. alleg. l. item veniunt. §. preterea. ff. de petit. heredi. ꝛ quod in ſimili vult gloſſ. ꝛ ibi docto. in l. certi con-dictio. in princip. ff. ſi cert. petat. iſtud etiam intellige niſi eſſet iu-ramentum iudiciale. ꝛ not. Bald. in l. ij. ff. de iureiurand. Item an habeat locum hec lex, vbi confeſſio de recepto ſit facta animo donandi, vide Barto. in l. cum quis. §. Titia. ff. de lega. iij. vbi not.

b ALEX. ¶ Tacita conditio. Hoc limita vt refert Alex. in l. ſi conuenerit. in prin. ff. de iuriſd. omn. iud.

c ALEX. ¶ Iurauit. Et vide Bal. in l. ſi ex cautiōe. ſ. eo. ꝛ no. Inſt. de act. §. fuerat. ꝛ vide quod no. Imo. in l. nemo poteſt. de leg. j. in clauſula huius legis que ſemper allegatur, vide Bart. in l. ſi quis pro eo. in verſi. ocauo prohibetur, ꝛc. ꝛ quod dixi poſt Bar. in l. ſi pecuniam. de condi. ob cauſam, ꝛ vide Pau. de Caſt. xj. quod incipit in Chriſti nomine amen, Viſis omnibus, de Bar. in l. ij. C. de reſcind. vend.

d ALEX. ¶ C. Debitores. Et ad intellectum huius tit. de his late Bal. in l. non dubium. ſ. de legibus. ꝛ ibi Bal. alleg. no. plene in c. cum contingat. de iureiurando, vbi querit de verborum.

ALIA LECTVRA.

2 Iuramentum appoſitum in contractu, quas exceptio-tollat.
3 Exceptio non numerate pecunie non tollitur, licet confiteatur recepiſſe, non ſpe future numerationis.

Indubitati Conditio que tacite ineſt, in-ligitur in iuramento ſuper cōtractu interpoſito. h. d. Vides hic quod ex modo ſtationis iuramenti inducitur differentia, nōne hoc contra caſum in aut. ſacramenta puberum, ſ. ſi aduer. vend. ꝛ in
2 cum contingat, extra de iureiur? Reſpondeo. Quedam † ſunt ex-ceptiones, ſeu defenſiones, que competunt de preſenti, vel de pre-terito, ꝛ iſte poſſunt tolli iureiur. non ſimpliciter ſed ſecundum que plene tractaui in l. ſi quis pro eo. in prin. ff. de fideiu. Quedam ſunt exceptiones, que competunt, quia promiſſa poſt contractum non ſeruantur, ꝛ iſte iureiu. non tolluntur, quia in iuramēto inest illa cōditio, ſi promiſſa ſeruātur, ſicut in principali obligatione hic. Idē ſi aliquis caſus obueniret, ex quos de nouo pararetur exce-
3 ptio, vt l. ſi. qui ſatiſ. cog. ꝛ ad mu. l. ſi. in prin. ¶ † Sed quero, quid ſi in inſtrumento continetur, quod Titius fuit confeſſus non ſpe future numerationis? Certe ſi iuramentum non interueniſſet tolleretur hec exceptio, vt dixi in l. ſi ex cautione, ſ. eo. ſed ſi inter-uenit iuramentum, dubito.

De compenſationibus. Rubr. XXXI.

¶ Continua vt in gl. Dictum eſt ſ. de quibuſdam exceptionibus,
a hic annectit Rubricam de compenſationibus.[a]

ADDI

ADDITIO.

P.PAV.P.¶De compenſationib. No. circa iſtam materiam ꝙ
in decimis non eſt locus compenſationi. Gl.ſing.in c.decime.xvj.
q.iij.Item an ſtante ſtatuto quod contra inſtrumentum nulla poſ
ſit opponi exceptio,niſi ſolutiõis, an poterit opponi exceptio cõ-
penſationis,vide Ange.conſi.cxxv.incip. quidam nomine Nicol.
Alex.late in apoſtil.ad Barto.in l.j.§.de iur.⁊ fac.igno. in apoſtil.
magna.Item adde circa materiam compenſationis,an iſta poſſit
opponi contra ceſſionarium ſicut contra cedentẽ,vide Ang.cõſi.
cclxxxviij.inci.quedam domina Antonia.in j.dub.ponit etiam qd
ſi ceſſio fiat ex neceſſitate,⁊ in vltimo quid ſi opponatur extra iu-
dicium.Item quod licet fiat compenſatio ipſo iure parte opponẽ
te,tamen ſit ſuper ea pronuntiandum,quando eſt in iudicium de-
ducta,vide Barb.conſi.xxxvj.vol.xlvij.dubio.ij.

LEX I.

a **E**T ſenatus. [a] In cauſis fiſcalibus poteſt
obijci compenſatio, quãdo de-
bitum,⁊ creditum ex eadem ſtatione procedit.h.d.pri-
ma pars huius l.

ADDITIO.

a ALEX.¶Et ſenatus.Hanc legem limita ex his que dicit Bar.
in l.ideo.ff.eo.⁊ vide j.eo l.iij.⁊ ſi ex venditione,⁊ Bal.ibi.

ET ſenatus Debitum ab vna ſtatione fiſcali,
cum debito alterius non compen
ſatur.h.d.¶Opp.j.de ſol.l.ij.Sol. Ibi in cõfeſſione, que
fit per ſucceſſionem.hic in compenſatione. ¶Secundo oppo.de
admi.tut.l.inter tutores.Sol.Propter magnitudinem patrimo-
nij,vel ex alia cauſa,habet diuerſas ſtationes,⁊ diuerſa officia,ta-
men admittitur compenſatio,hic in fiſco eſt ſpeciale. Tene menti
iſtam ſolutionem.

LEX II.

☞Compenſationis exceptio poteſt opponi poſt ſententiam.
2 Quod debitum poſſit in compenſationem deduci.
3 Cõpenſatio eſt vnius debiti,ad aliud creditum facta contributio.

* **E**X cauſa *De eo quod eſt ſolutum.ſicut non po
teſt repeti.ita nec compenſari. Item in
executione poteſt obijci compenſatio.h.d.¶Not.ex iſto
1 fine quod †exceptio compenſationis,eſt de his,que poſſunt oppo
ni poſt ſententiam.¶Ad principium noſtre legis op.ff.eo.l. etiã.
vbi dicitur.quod debitum naturale, quod non poteſt peti, poteſt
2 in compenſationem deduci. Sol. Quoddam eſt †debitum natura
le.pro quo actio non competit,nec vnquam competijt, ⁊ per con-
ſequens contra eum nulla datur exceptio,⁊ illud poteſt in compẽ
ſationem deduci,vt l.contraria.Quoddam eſt debitum naturali-
ter,tamen habet aliquam repugnantiam iuris ciuilis, vt in caſu
noſtre legis,vbi ſententia,que eſt de iure ciuili declarat iſtud ſolu-
tum eſſe debitum,licet vere nõ fuerit.⁊ ſic ille,qui accepit, tenetur
naturaliter reddere.⁊ tunc compenſatio obijci non poteſt, vt hic.
Idem ſi verus debitor fuiſſet abſolutus per ſententiam. Natura
enim debitor manet,tamen ei contradicit ſententie que eſt de iure
ciuili.⁊ tunc etiam de tali non poteſt obijci compenſatio,vt l.que-
cunque.ff.eo.⁊ ibi nõ.per gl.¶Sed contra iſtud vltimum videtur
caſus.ff.rem rat.ha.l.procurator ad exhibẽdum.§.j. Gl.in d.l.que
cunque.dicit quod hincinde petitur,vt compenſetur,ex eodẽ fon-
3 te eſt,que ſolutio vera eſt ſi bene intelligatur. Nam †compenſatio
eſt vnius debiti ad aliud creditũ,facta cõtributio. Sed in d.l.pro
curator.§.j.iſtud quod petitur illud idem compenſatur, ⁊ ſic non
* eſt compenſatio proprie loquendo:ſed magis eſt doli exceptio.*

LEX III.

ITem ea. Contra rempublicã poteſt opponi cõpen-
ſatio niſi in caſib.hic expreſſis.h.d.¶Que
ro,de qua republica loquitur hic. Quidam dicunt de
Republica Romanorum. Veritas eſt, quod idem in
qualibet alia ciuitate.Ita videtur ſentire gl.hic,⁊ in fine legis.

LEX IIII.

1 ☞Compenſatio quod fiat ipſo iure ad impediendum curſum
vſurarum.

a **S**I conſtat. [a] Quantum ad impediendum cur-
ſum vſurarum fit compenſatio ipſo
iure vſque ad concurrentem quãtitatem.h.d.Et ſic vides,
1 †quod quantum ad impediendum curſum vſurarum [b] fit compen
b ſatio,etiam ſi non opponatur ab homine. quia ipſo iure oppoſita
intelligitur.alias autem ſecus, quia non obſtat niſi ab homine op
ponatur,⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX.¶Si conſtat.Et dum hic exponitur ipſo iure,id eſt,ſine
ſpe exceptionis,adde tex.⁊ ibi Bar.in l.pe.j.de ſuis ⁊ leg.⁊ gl.vult
ſecundũ vnam expoſitionem.in l.lecta.in ver.ipſo iure.ff.ſi cer. pe.
P.PAV.P.¶Si cõſtat.no. circa materiam huius legis quod ad
hoc vt propter euitandam penam admittatur compenſatio ipſo
iure ſequitur qd vtrunqꝫ ſit debitum eodem tẽpore, vide Ro.cõſ.
cciiij.Item no.quod compenſatio fit ipſo iure , etiam ad euitandã
preſcriptionem,que imponitur negligenti,vide Feli.in c.ex tranſ-
miſſa.circa fi.extra de preſcri.Soc.in l.Julianus.ff.de condi.⁊ de-
mon.Uide etiam in materia cõpẽſationis aliqua ad Bar. in rub.
ff.eo.ti.⁊ in alijs legib.illius ti. Et ſimiliter ad euitandam caduci-
tatem fit compenſatio,vide Barb in c.ij.de depoſito.Moder.in l.
ij.C.de iure emph.Uide etiam Alex.conſi.lxxiiij.in v.volu.
b ALEX.¶Uſurarum.Idem ad impediendum pene commiſſio-
nem.per gl.⁊ Bal.in l.j.⁊ Bar.in l.inter.de condi.indebi.

ALIA LECTURA.

1 ☞Que ſint ille exceptiones, que tollunt actionẽ ipſo iure,poſt
quam ſunt oppoſite.⁊ nu.2.
3 Iudex abſoluit reum opponentẽ de compenſatione, ab obſeruan
tia iudicij,ſicut quando ſoluit iudicio pendente.
4 Compenſatio,an habeat locũ quando aliquid debetur cauſa con
ditionis implende.⁊ nu.2.
6 Compenſatio,fit ipſo iure ad euitationem pene.

1 **S**I conſtat. †Quantum ad impediẽdum cur
ſum vſurarũ hincinde ipſo iure fit
compẽſatio.h.d. ¶Circa iſtã legem querit gl.vtrũ hoc
ſit verum,quod cõpenſatio fiat ipſo iure abſque aliquo
facto hominis? Marti.dicit quod ſic.Jo.dicit quod non,niſi op-
ponatur.Fallit in caſibus in gl.poſitis. Uide gl. Iſtam opi. Jo. tꝫ
Dyn.inſti.de act.in §.in bone fidei.⁊ eſt ipſa veritas, qcquid Pe.
2 dicat.Pro huius †tamen declaratione eſt ſciendum,quod certe ex
ceptiones etiã poſtꝙ ſunt oppoſite per hominẽ non tollũt actio-
nem ipſo iure,niſi ſequuta victoria,vt l.ſi plures.§.j.de fideiuſ. Di
xi plene in l.Julianus verũ debitorẽ.ff. de cõdi.inde.Sed hec com
pẽſationis exceptio,ſtatim cũ eſt oppoſita ab homine tollit actio-
3 nem ipſo iure,vnde †iudex abſoluens reum,deberet eum abſoluere
ab obſeruantia iudicij,ſicuti quãdo ſoluit pẽdẽte iudicio,vt Inſt.
de perpe.⁊ temp.actio.§.fi.⁊ l.iuſiurandũ,⁊ ad pecunias.§.fi.⁊ qd
ibi no.per gl.paruã.ff.de iureiu. ¶Sed circa hoc inſurgit dubiũ,
ego video quod ſi iudex non admittit cõpenſationem nec eam re-
probet,ꝙ interim peti poterit,vt l.quod in diẽ.§.ſi rationem.ff.eo.
Ergo videtur quod non fiat compenſatio ipſo iure,qꝛ tunc in iu-
dicis poteſtate non eſſet eam non admittere. Sol.Fateor qd non
eſt in poteſtate iudicis,⁊ ſic grauat partem, nõ admittendo com-
penſationẽ,tamen quia iudex de ea nõ cognouit,ſtandum eſt ſen-
tentie, ⁊ preſumitur quod fuerit de caſibus in quibus compenſa-
tio non poterat obijci,⁊ ſic petitio remaneret integra,nec ille, cõ-
tra quẽ fuerit ſententia lata ⁊ compenſatio non admiſſa, poterit
4 dicere cõtrariũ,vt l.ſi ſeruus pluriũ.§.j.ff.de leg.j.¶†Quero,vtrũ
ſi aliquid debeat ſolui cauſa cõditionis implende, iſtud poſſit ſol-
ui cõpenſando. Tex.eſt de hoc in l. Julianus.de conditione inde-
biti.⁊ l.ſi peculium.§.j.ff.de ſtatuliber. Ultimo ex hac l.cum gl. ſua
habes notare tria.Primo ex eo quod dicitur,quod compenſatio
fit ipſo iure,vt hic.⁊ j.eo.l.vlt.⁊ Inſt.de act.§.in bone fidei.⁊ ſic nõ
eſt opus miniſterio iudicis , quando poteſt opponi compenſatio
5 extra iudicium.Fiat ergo †inſtrumentũ quomodo debitor oppo-
uit compẽſationem tali,de tali debito.Facit d.l.ſi peculium.§.j.de
ſtatuliber.⁊ l.iij.§.j.eo.ti. ¶Secundo not.illud,quod hic dicitur,
6 quod quãtum †ad pene commiſſionem ipſo iure fit compenſatio.
ſepe enim accidit,quod in eodem laudo,vel inſtrumẽto laudi,vna
pars condẽnatur alteri,⁊ altera alteri in quantitate pecunie. Nã
vbicunque ad concurrentem quantitatem fit compenſatio, licet
non opponatur ab homine.¶Ultimo legem iſtam cum gl.allega
bam ad aliam queſtionẽ, maritus promiſit reſtituere dotem vſqꝫ
ad annum,a die ſoluti matrimonij ſub certa pena,deceſſit vxor ſu
perſtitibus filijs , ⁊ marito. Dicebam quod ſi maritus ſtetit per
annum , quod dotem non reſtituit quod iſtud non reſtituere erat
nomine filiorum. Cum enim non reſtituendo incideret in penam,
preſumitur eum non reſtituiſſe,propter iuſtam cauſam quam ha-
bebat,propter quam reſtituere non cogebatur. Probatur in l.an
tepe.ff.de peti.heredita.

LEX V.

1 ☞Compẽſari quod poteſt etiam id qd debetur officio iudicis.

ETiam. De debito ex fideicommiſ. poteſt obijci
compenſatio.h.d.Dubitabatur.qꝛ fidei
commiſſum olim non petebatur per modum actionis,
1 ſed per iudicis officium.Et ſic no.quod †eius.quod per
iudicis officium debetur poteſt obijci compenſatio,⁊c.

LEX VI.

1 ☞Iudicis officium eſt in mutuis petitionibus ſuper vtroque
iudicare,licet ante plus conſtat de vna quam de alia.⁊ nu.3.
2 Compenſatio admittitur de quantitate ad quantitatem, licet di-
uerſi generis.

4 Compenſatio an habeat locum in cauſa dotis, reſpectu rerum a-
motarum.
Dos confeſſata, non habet priuilegia dotis.
5 Compenſatio de re ad quantitatem, ⁊ ſic de frumento, ad pecu-
niam, an habeat locum. ⁊ nu. 6.
6 Fructus conſumpti quod extenuant ſortem, ſecus ſi non ſunt cō-
ſumpti.

NEque ſcriptura. Hec lex non recipit congruum ſumma-
rium, nam legitur duobus modis principaliter. Primo
vt petatur debitum ex alia cauſa quam dotis, ⁊ hec lec.
ſubdiuiditur in tres partes. Secūdo, vt petatur debitum ex cau-
1 ſa dotis. ⁊ hec lec. diuiditur in alias tres. ¶ No. qđ natura † officij
iudicis ſuper mutuis petitionibus eſt, vt debeat de vtroque ſimul
pronunciare, licet ante conſtet de vna, quam de alia, vt l. j. in fin. ff.
que ſent. ſine appel. reſcind. ⁊ de iudi. l. qui prior. ⁊ dicam vobis in
aut. ⁊ cōſequēter. de ſent. ¶ Ultimo no. ſi. gl. que eſt hic, que dicit,
2 quando † debetur quātitas hincinde[a] licet aliquando quantitates
a ſint diuerſi generis, vt puta debet vnus pecuniam alius frumen-
b tum,[b] quod admittitur compenſatio. Facit j. eo. l. proxi. Gl. vide-
tur tenere contrarium in l. diuortio. l. ob donationes, ſol. mat. ⁊ ibi
examinaui. ⁊ vide ſi. huius gl. quem nota, ⁊ tene menti.

ADDITIONES.

a ¶ Hincinde. Quid ſi vnus debeat pecuniā in ſpecie, alius in ge-
nere, Uide Soc. in l. cum fundus. §. ſeruum tuum imprudens, poſt
alios ff. ſi cert. peta.
b ALEX. ¶ Alius frumentum. Quando admittatur compēſatio
de quantitate fructuum ad quantitatem pecunie no. Bal. j. eo. l. ſi.
⁊ Inn. in c. ad noſtram. de iureiur. Bal. in l. pe. §. ti. j. ⁊ no. hic glo.
quod compenſatio eſt quedam reconuentio no. Bal. in l. j. §. de ar-
bit. adde quod dixi poſt Bar. in aut. ⁊ conſequenter. in princ. j. de
ſenten.

ALIA LECTVRA.

NEque ſcriptura. Pro ea parte pro qua nō eſt facta nu-
meratio, poteſt opponi pecunie nō numerate exceptio,
pro reſiduo poteſt obijci compenſatio. h. d. ¶ Iſta lex
legitur duobus modis. Primo principaliter, vt loquatur in pecu
nia debita, ex alia cauſa quam dotis. Secundo, vt loquatur in de-
bita ex cauſa dotis. ¶ Item prima lect. diuerſificatur in tres. Pri
ma eſt quod principium ⁊ finis loquantur in debito diuerſarum
ſpecierum. Secundo, quod loquātur de eodem debito ab eodem,
⁊ idem. ſed principium loquitur ante biēnium, finis poſt. Tertio,
quod loquantur de eodem debito, partim nō numerato, ⁊ de hoc
loquitur principium, ⁊ partim numerato, vt in fine. Iſta lect. pri-
ma eſt bona, tamen in eo quod ponitur in diuerſis perſonis, vide-
tur includere in ſe aliquam incongruitatem. Ideo tene duas ſeq.
¶ Contra predicta omnia oppo. infra de rei vxo. act. l. j. §. ſed nec
ob res. Sol. Ibi in actione de dote, hic conueniebatur alijs actio
nibus ſecūdum predictas tres lect. Alij legunt iſtam legem quod
mulier ita, que diuerterat, dotē repetebat, ⁊ iſta eſt magis notab.
lectura, ⁊ tūc obſtat dicto §. ſed nec ob res. Et pro ſolutione illius
ponuntur hic in gl. tres opiniones. Prima, quod ibi loquatur de
retentione ob res amotas. ſed hic non opponebatur iſto modo,
ſed dicebatur, non teneor tibi reſpondere, donec mihi reſpondeas
in cauſa reconuentionis, ⁊ tunc ſi in cauſa reconuentionis debitū
apparebit, ſiet compenſatio. Eſt ergo aduertendū, quomodo op-
3 ponatur exceptio. vide gl. ¶ Et nota bene † ex hac lege materiam
reconuentionis, ⁊ conuentionis ꝙ non debet prius pronuntiari
ſuper vna petitione, quam ſit cognitum ſuper alia, ⁊ ſi iudex ſecus
faciat, poſſet appellari, vt ff. que ſenten. ſine appellatione reſcin. l. j.
4 in ſi. no. in l. qui prior. ff. de iudicijs. Item † ſecundum hanc lectu-
ram eſt caſus contra quandam gl. poſitam in l. j. ff. ſo. ma. vbi dicit
ꝙ cauſa dotis eſt priuilegiata, quia in ea ſummarie agitur. Si enim
hoc eſſet verum, non eſſet locus reconuentioni, cuius contrarium
hic dicitur. Sed ſuſtinendo potes dicere quod hic dicitur, ꝙ qui
hic agebat rerum amotarum, paratus erat incontinenti probare.
Tangam in l. ſi. j. eo. Secundo modo ſoluitur iſtud contrarium
notabilius, videlicet ꝙ l. vnica. §. ſed nec ob res. j. de rei vxo. actio
ne. ⁊ in omnibus caſibus ibi poſitis, habet locum in dote, que ve-
re numerata apparet. Secus ſi non apparet numerata, ſed elapſa
ſunt tempora opponende exceptionis non numerate dotis. Tūc
enim illa priuilegia non habet locum ⁊ ſic poteſt opponi compen
ſatio, ⁊ fieri reconuentio, vt hic. Uide gl. in l. aſſiduis. C. qui po. in
pig. hab. ibi dum dicit, de re ipſa ⁊c. l. ſi quis poſt hac. in prin. j. de
5 bo. dam. ⁊ dicam in d. l. aſſiduis. ¶ Item opp. † ſpeciei ad quanti-
tatem non poteſt fieri compenſatio, vt l. ſi conuenerit. de pig. act.
Quomodo ergo hic, pro rebus amotis, poterit fieri compēſatio?
Dici gl. no. dic quod hic dos erat in pecunia, ⁊ illud quod fuit a-
motum, conſiſtebat in numero, pondere, vel menſura, vt pecunia,
frumentum, ⁊ ſimilia. Uides hic quod de pecunia ad frument[um]
ſit compenſatio, ſecūdum gl. Iac. de Are. tāgit in l. diuortio. §. [...]
donationis. ff. ſol. ma. ⁊ dicit quod iſta glo. non eſt vera. [...]
teneas alias opiniōes ibi poſitas. Et breuiter puto quod Iac[...]
cat veritatem, per ea que dixi vobis in l. j. §. de pig. act. vbi di[...]
fructus extenuant debitum poſtquam ſunt conſumpti, donec [...]
tant, ſunt loco pignoris, vnde intelligas hic frumentum conſ[um-]
ptum fuiſſe, quanto tempore preſumatur conſumptum ibi [...]
6 † Et predicta ſunt vera quādo plures ſunt debitores diuerſa[rum]
quantitatum, diuerſe materie, vt frumenti, pecunie, ⁊ ſimiliū. [...]
ſi vnus pecuniam argenteam deberet, vel auream, alius deb[...]
materiam argenti vel auri ad pondus, tunc poſſet obijci comp[en-]
ſatio, vt l. j. §. ſi. ⁊ l. Titie amice. de auro, ⁊ argen. lega.

LEX VII.

SI ex venditione. Etiam in cauſa ven[di]tionis poteſt obijci [com]penſatio preterquam in cauſa fiſci. h. d.

LEX VIII.

SI propter fructus. Petenti lega[to] obijcitur com[pen-]
1 ſatio de debito occaſione fructuū perceptorū. h. d. ¶ [...]
quod petitio legati non eſt adeo priuilegiata, quin cōtra [...]
2 penſatio obijciatur. ¶ † Secundo not. pro gl. quam hab[...]
fructibus ad pecuniam fit cōpenſatio, quod intellige q[...]
ctus ſunt cōſumpti, ⁊ ad eſtimationem redacti, vt pate[...]
dicit, mutuo debite quātitatis, ⁊ ſic hincinde quantitas [...]

LEX IX.

EIus. Uide gl. circa hoc, de procuratore in re[m] ⁊c. Quero quid econuerſo, an ei poteſt [...]
compenſatio de eo quod domino debet. Iſtam q. fo[...]
gl. in l. ſi quis in rem. ff. de procu. ⁊ non ſoluit. Dic vt plene no[...]
Dy. in c. is qui in ius. de re. iu. lib. vj.

ALIA LECTVRA.

1 ☞ Compenſatio non obijcitur de eo quod alteri debetur.
2 Compenſatio non opponitur procuratori in rem ſuam.
3 Compenſationis exceptio, hodie reſpicit maxime ipſam actionē.
4 Exceptio compenſationis eſt in rem.

1 **EIus.** † De eo quod alteri debetur, non obijcitur
cōpenſatio. h. d. Iſtud quod hic dicitur fal[...]
lit in gl. in caſibus ibi poſitis. Et ſic videtur caſus hi[c]
quod condemnatus nō poſſit petere, quod fiat cōpen[-]
ſatio, alias (computatio eius, quod alteri debetur, per publica[s]
apodiſſas, ſiue apochas, etiā illo volente, quod intellige niſi con[-]
demnato fuerint ceſſa iura, vel factus ſit procurator in rem [...]
vel ſit alias ex caſibus in gl. poſitis. ¶ Gl. in l. ſeruum quoq[ue] [...]
2 l. ſeq. ff. de procu. querit vtrum † procuratori in rem ſuā po[...]
ci compenſatio, ⁊ non reſpondet, ⁊ in d. l. videtur caſus qu[...]
poſſit obijci, ſic inducēdo procurator in rē ſuā non ex cau[ſa]
tiua. non tenetur defendere in cauſa reconuentionis, vt i[...]
non poteſt ei obijci compenſatio. Ita dicunt doc. Iſtam co[...]
tiam probo ſic, recōuentio ſit vt perueniatur ad compenſa[...]
vt §. eo. l. neq;. ⁊ l. j. ff. rerum amotarum. Si ergo prohibetur [...]
uentio, igitur compenſatio. Et in hoc reſidet Mar. Sil. Sed [...]
trarium determinat Iac. de Are. ⁊ Pe. hic, ⁊ Dy. in c. is q[...]
3 extra de re. iur. lib. vj. Ratio vltramon. eſt quia exceptio † com[pen-]
ſationis hodie maxime reſpicit ipſam actionem, vt l. ſi. j. eo. ⁊ [...]
de act. §. in bone fidei. Unde oportet quod actio iſta tranſea[t]
4 alium cū onere ſuo. Ratio Dy. eſt, † quia exceptio compēſatio[nis]
eſt in rem. quod apparet, quia fideiuſſori competit. vt hic vide[...]
no. coniuncta l. exceptiones. ff. de excep. Igitur proſequitur act[io-]
nem quocunq; vadat, ⁊ ita ſemel cōſultum fuit Bononie per [...]
Iac. Bu. ⁊ multos alios aduocatos. Non obſtat ratio preced[...]
quia licet quis non teneatur quem defendere, tamē patitur co[m-]
penſationem. Nec eſt verum, quod ſemper fiat reconuentio ad [...]
nem compenſationis, imo fit ad alios fines: vt dicam in authe[...]
conſequenter. j. de ſent. Unde ſi quis vult opponere exception[em]
compenſationis per modum reconuentionis, debet audiri.

LEX X.

QUoniam liberum. Petenti pecu[niam] obijcitur comp[en]ſatio de debito poſt contracto. h. d.

LEX XI.

SI tutores. In ſubſidium conuenti poteſt [...] compenſatio pupilli. h. d.

LEX XII.

IN uicem. Sicut Solutio, ita compenſatio pigno[-]ratitiam actionem inducit. h. d.

LEX XIII.

SI velut. Ubi compenſatio non tenuit, pacti de[...] integra petitio permanet. h. d.

LEX XIIII.

Compenſationes. * [a] Debiti liquidi ad liquidū poteſt obijci compenſatio, ſi requirit altioꝛem indaginem, debet in alio iudicio reſeruari, excepta cauſa depoſiti, ⁊ inuaſionis poſſeſſionum. h. d. ¶ No. tex. ibi reſeruent. Pro iſtis reſeruationibus que quotidie fiunt in iudicijs, modo veniret tractāda materia de compenſationibus, ſed tempus non patitur. [b]

ADDITIONES.

ALEX. ¶ Compenſationes. Et adde Bar. in l. compenſa. ff. eo. ⁊ no. in l. bona fides. ff. depoſiti. no. hanc l. q꜡ cōpenſatio debet oppo ni per modū exceptionis, ſecus ſi per modum cōuentionis. l. cum Papinianus, ⁊ in auth. ibi poſita. ĩ. de ſent. Et de ratione huius legis in fi. per Bar. in l. cum his. in fi. de cond. indeb.

P. PAV. P. ¶ Compenſationes. Ad faciendā compenſationem de non liquido ad liquidum vide per Cepol. caute. lxxxiij. Quādo autem dicatur requirere altioꝛem indaginem, vide Alex. cōſi. cccxxviij. in ver. vj. in iij. vol. Panoꝛ. cōſi. xij. Iaſ. in §. in bone fidei. poſt alios Inſti. de actio. Alex. conſi. cccccl xxxij. in conſi. lxij. in iij. vol. ⁊ idem Alex. conſi. xciij. in iiij. vol. qui concludit cum Bar. in d. §. cōpenſationem. in l. aufertur. de iure fiſ. prout etiam tenet in d. conſil. lxj. qꝺ debeat attendi tempus, quod daretur ad ſoluendum, ⁊ an intra illud tempus poſſit liquidari, ⁊ licet eſſet arbitrariū deberet iudex ita arbitrari. Iſtud tamē moꝛdet Fel. in c. ſuboꝛta. extra de re iu. Barba. in c. ij. de depoſito, dicit eſſe arbitrarium. Et dicit iſtā eſſe communē Iaſ. in d. §. in bone fidei. Uide aliquid per Fel. in c. cum Io. de fide inſtr. circa prin. vbi loquitur q̄n ponitur compēſatio in executione ſententie ꝙ debet liquidari poſſe intra breue tēpus. Et aliquid per Iaſ. in l. cum fundus. §. ſeruū. ff. ſi cer. pe. Quomodo de liquido ad non liquidū poſſit fieri compenſatio, ⁊ q̄n pecunia debetur vt ſpecies, ⁊ q̄n vnus eſt liquidus ex cōfeſſione partis. Item adde qꝺ vbi opponitur cōpenſatio debiti naturalis tantum poteſt opponi, etiam ſi requireret altioꝛem indaginem. Uide Bart. ſingulariter in extrauag. ad repꝛimendū in verbo ſummarie. Abb. in c. ij. extra de depo. Bal. hic in iij. q. Salic. in ij. oppo.

a CLAV. DE SEISS. ¶ Compenſationes. Nunquid iſta lex que vult qꝺ de ſpecie ad ſpeciem non fiat compenſatio, habeat locum quando fieret compenſatio ex pꝛeſumpta mente teſtatoꝛis relinquentis creditoꝛi, vide Alex. in auth. pꝛeterea. ver. extra glo. ⁊ ſeq. ĩ. vnde vir ⁊ vxoꝛ.

b ALEX. ¶ Patitur. Uide Bal. in l. pen. ĩ. depo.

ALIA LECTVRA.

2 Compenſatio de quibus rebus ⁊ quando opponatur.
3 Fideiuſſoꝛ, accedit debito officio iudicis.
4 Debitum quando dicatur requirere altioꝛem indaginem, ⁊ nu. 8, an ſit arbitrarium.
10 Reconuentio non habet locum, quando agitur actione depoſiti.

Compenſationes. In omnibus actiōibus, vbi hincinde quantitas debetur, compenſatio pōt obijci debiti liquidi ad liquidū, fallit in actiōe depoſiti, ⁊ in cauſa ſpoliationis. h. d. Pꝛimo ponit dictum. Secundo limitat illud. Tertio ponit pꝛacticam. Quarto ponit duas exceptiones. Secunda ibi, ita tñ. Tertia ibi, hoc itaqꝫ. Quarta ibi, excepta. ¶ Quero pꝛimo de quibus debitis poſſit obijci cōpenſatio. Gl. j. declarat illud optime. Pꝛimo em̄ opoꝛtet quod hincinde quātitas debeatur, vel genus, ita qꝺ in ſuo genere functionem recipiant. Ita videtur ſentire gl. in pꝛin. ⁊ in fi. Item opoꝛtet ꝙ debitum, de quo opponitur cōpenſatio, ſit debitum ciuiliter, ⁊ naturaliter, ⁊ qꝺ nulla obſtet exceptio, vt ff. eod. l. quecūqꝫ, vel ſit debitum naturaliter tantum, ⁊ cui ius ciuile non contradicat, vt dixi l. ex cā. ſ. eo. idem ſi eſſet debitum ciuiliter tm̄, cui nulla obſtaret exceptio. alias ſecus, vt l. iij. §. j. ff. de conſt. pec. Facit qꝺ dixi vobis, ſ. tit. j. l. pen. Circa hoc dubitatur de iſto textu, qui dicit de actione in rem, ergo videtur quod licet hincinde non debeatur quantitas, poteſt obijci compenſatio. Dicit gl. ego credo qꝺ ſi per actionem in rem peteretur quantitas, vt ſpecies non poſſet obijci compenſatio, vt l. ſi creditoꝛ. §. j. ff. de pec. ⁊ quod hic dicitur, intellige q̄n deuenitur ad eſtimationem, pꝛopter fructus, vel q꜡ res pꝛempta, vel pꝛopter aliud intereſſe. ¶ Circa hoc qꝺ gl. dicit, quod quādo pecunia petitur vt ſpecies, non pōt obijci compenſatio, videtur notari contrarium in l. fi. ſ. commo. ⁊ l. ſi creditoꝛ. §. j. quam gl. allegat, nil facit, nā ideo ibi non pōt compenſari, q꜡ non eſt liquidum, neſcitur em̄ quatenus vires peculij patiant. Sed ſi eſſet liquidum, tunc ſecus, ſecū dum Ultramontanos. Dixi in l. fi. ſ. commo. plenius in l. cum fun-
1 dus. §. j. ſi cer. pe. ¶ Secundo no. ex hac gl. † quod eius, quod debetur officio iudicis poteſt obijci compēſatio, quod patet quādo de debito ſpeciei peruenitur ad eſtimationem, per iudicis officiū. Gl. tua notabiliter dicit, quod hoc facit q꜡ debitum ex officio iudicis poteſt nouari, vt l. ⁊ vno. ff. de accep. in §. j. ⁊ Inſti. quib. mod.

tol. obligatio. §. pꝛeterea. Item tali debito officio iudicis poteſt accedere fideiuſſoꝛ, vt l. cū quis. §. ſi quis pꝛo reo. ff. de ſolutionibus. ⁊ l. cētum Capue. ff. de eo quod certo loco. ⁊ ff. locati l. quero. ¶ Ex-
3 tra glo. quero. † quando ex vna parte debeatur quantitas ſimpliciter, ex alia debebatur quantitas vel ſpecies alternatiue, vtrū poſſit obijci compenſatio. Bꝛeuiter tex. habes quod ſic ſed non ſimpliciter. Sol. quod altera pars cogitur eligere quid velit dare, ⁊ ſi elegerit dare quantitatem, tunc admittetur compenſatio, vt ĩ. ſi maioꝛ factus. l. j. ff. eo. l. ſi debeas. facit ff. de furt. l. ſi ſeruus. §. j. ⁊ ibi plene dixi. ¶ Quero, dicitur hic, ipſo iure, quomodo intelligitur hoc, dic vt in l. ſi conſtat. ſ. eo. ¶ Quero, dicitur hic ꝙ poteſt obijci cōpen-
4 ſatio de debito, ꝙ non requirit altioꝛem indaginē, † quando dicitur altioꝛem indaginem requirere? Quidam dicunt, ſi non poteſt pꝛobari intra duos menſes, vt l. aufertur. §. qui compenſationem. ff. de iure fiſci. Alij dicunt hoc eſſe arbitrio iudicis relinquendum. vt hic
5 videtur text. de hoc, ⁊ glo. ⁊ doct. videntur in hoc reſidere. ¶ † Dic tu bꝛeuiter, quandoqꝫ debitum, contra ꝙ opponitur compēſatio,
a eſt liquidum per confeſſionem partis in iudicio [a] factam, ⁊ tūc poteſt ei obijci compēſatio de alio debito, etiam non liquido, ⁊ debet pars equanimiter ſuſtinere donec liquidetur, cum eñ a pꝛobatione releuauerit, vt l. eum qui. in pꝛinc. de iureiur. Hoc notabiliter dicit glo. ij. parua hic, ⁊ in l. nemo ex his. de regul. iur. in j. gloſ. magna.
6 Quandoqꝫ debitum pꝛimū eſt liquidum per pꝛobationem, vt puta per teſtes, vel inſtrumenta, tunc ſi opponatur cōpenſatio de debito non liquido, hic eſt aduertendū, quod compenſare eſt ſoluere, vt l. inuicem. ſ. eo. ⁊ l. amplius. rem ratam habe. Aut ergo illi debitoꝛi conuicto daretur aliquis terminus ad ſoluendum, ⁊ intra illum terminum poteſt liquidare cōpenſationem quam obijcit. Ita loquitur l. aufertur. §. qui compenſationem. ff. de iure fiſci. vbi admittitur liquidatio, intra duos menſes, q꜡ tantum tempus ſibi daretur ad ſoluendum, vt l. debitoꝛibus. ff. de re iudi. ⁊ l. in fraudem. §. fiſcalibus. ff. de iure fiſc. Sed vbi ad ſoluēdum nullum tempus daretur tunc nullo modo compenſatio admitteretur, que requirat aliqualem indaginem, ⁊ quamuis pꝛoteſtetur quod interim in cauſa nulla fiat nouitas cōtra eum, talis pꝛoteſtatio non releuat quia ſi ſibi non daretur dilatio vlla ad ſoluendum, multo minus ad li-
7 quidandum debitum. ¶ † Sed contra hoc videtur ſupꝛa eodem. l. ex cauſa. in fine. vbi contra executionem obijcitur compenſatio. Solue. Dicas quod in executione eſt adhibenda aliqualis cauſe cognitio, vt lege, a diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iudic. ⁊ ideo ſi intra illud tempus, intra quod expediretur illa cauſe cognitio, vellet opponere compenſationem, ⁊ debitum liquidare, audiretur d.
8 l. ex cauſa. Et illud eſt quod dicitur, † hodie conſtat, hodie agatur, hoc eſt, intra tantum tēpus, intra quantum tu pꝛobabis illud modicum quod habes pꝛobare in executione, intra tātum opponam exceptionem meam, vt l. ſi is a quo in pꝛin. ff. vt in poſ. leg. ¶ Item obijcitur de iſto tex. quia videtur hoc reponere in arbitrio iudicis. Ad hoc reſpondeo, ⁊ dico, ꝙ quando exceptio cōpenſationis opponitur ante ſententiam, tunc non habet locum regula pꝛecedēs, ſi daretur tibi terminus ad ſoluendum, vel non, ſed eſt in arbitrio iudicis, vt vel eam admittat, vel eam reſeruet, ad hoc vt ſententia ſuper pꝛima cauſa nō impediatur. Ita loquitur hic. Fateoꝛ tamen quod ſi aliquid reſtat de cognitione ſuper cauſa, ⁊ pars offerat ſe liquidaturam compēſationem intra illud tempus, quo illa cognitio expediretur, iudex debet eam audire alias grauaret eum, per ea que dixi. ¶ Ex pꝛedictis habes tria, quandoqꝫ obijcitur compenſatio poſt ſententiam, ⁊ poſt expeditam omnem cognitionem ſuper executione, quandoque opponitur compenſatio poſt ſententiam, quandoque ante ſententiam, vt ex pꝛedictis patet. ¶ Uemamus ad quartam partem huius legis, ſcilicet ad verſiculum exce-
9 pta, vbi ponuntur due exceptiones. Pꝛima eſt † quod fallit in depoſito contra. ſ. cōmo. l. fi. Sol. Dicit gl. ibi non loquitur de compenſatione, ſed de retentione, quaſi dicat ibi, hincinde non debebatur res, que res compenſari poſſet, hic ſic. ¶ Contra hoc oppo. ei, qui dicit ſe ſpoliatum, non poteſt obijci compenſato, vt ĩ. pꝛoxi. Sed quādo denegatur reſtitutio debiti, ſpoliatur creditoꝛ, ergo eo. modo non poterit obijci cōpenſatio. Sol. Credo quod ſi agetur condictione ex l. ſi quis cōductionis. ĩ. locati non poſſet opponi cōpenſatio agenti de commodato, ſicut nec agēti de depoſito, q꜡ quelibet continet ſpoliationē. Sed ſi ageretur perſonali, tunc actio depoſita eſt pꝛiuilegiata, quod non eſt in actione commodati, vt hic. ¶ Quero, vtrū hoc ſit verū ſiue agatur depoſiti directa, ſiue contraria. Hic ſunt opiniones, videbitis. ĩ. depoſiti. l. fi. vbi hoc decla-
10 ratur. Item ex hac l. dicunt doctoꝛes, ꝙ † quando agitur depoſiti, non eſt locus reconuentioni, per hāc l. Ita tenet Spec. in materia reconuentionis, ⁊ ego dicam in aut. ⁊ conſequenter. j. de ſent. ¶ Et
11 aduerte, vt intelligas, licet illa regula non ſit vera, † quod vbicunqꝫ
b recōuentio [b] pꝛohibetur, ibi pꝛohibetur compenſatio, vt dixi. ſ. eo. l. neqꝫ. regula contraria tamen eſt vera, quod vbicunqꝫ pꝛohibetur compenſatio, quando debitum eſt hincinde cōpenſabile, tunc pꝛo-

hibetur reconuentio,tunc vide rationem,quia debitum liquidum non impedit exactionem alterius debiti liquidi,vel non liquidi,vel multo magis debitum non liquidum.quod non proponeretur per modum recõuentionis,deficit primum iudicium. Et aduerte illud quod dico,qđ nõ eſt locus reconuentioni, intellige vt ſic procedatur in vtraque cauſa pariter,⁊ non ſententiatur prius in vna cauſa quam in alia.ſecundum neceſſitatem reconuentionis,vt vidiſtis in l.neque,§.co.ſecus ſi vellem aliquem reconuenire, ita ꝙ per meum proceſſum non impediretur primum, hoc non reperitur prohibitum,cur ergo non permiſſum.

ADDITIONES.

a ¶ Per confeſſionem partis in iudicio.Adde Cy. hic, ⁊ Panor.in c.ſi.extra depoſit.⁊ hoc idem ſequitur do.meus do.Frã. Pep.in l. cum fundus.§.ſeruum tuum,ff.ſi cert.pet. ⁊ hic datur cautela reo, vt quando aliquid habere pretendit ab actore, ꝙ confiteatur debitum,⁊ obijciat compenſationem eius crediti,etiam non liquidi, q꞉ precedet cõpenſatio,⁊ hanc eandem cautelã ponit etiam Cepo. Vero. in caute.ſuis nu.lxxxiij.incip.ſcis ꝙ vulgariter.⁊ adde quod hanc deciſionẽ Bar.hic alleg.⁊ ſequitur do.Iaſ.in §.in bone fidei. col.xv.Inſti.de act.⁊ ibi ſequitur dicta Bartol,in hac diſtinctione.

b ¶ Reconuentio.Et quod ille qui reconuenit,non dicatur compenſare,adde Bal.in l.cum Papinianus.j.de ſent.

* **§. Poſſeſſionem.** * Hic dicitur, ꝙ ſpoliato non poteſt obijci cõpenſatio, quod intelligit glo.de ſpoliato quocunque modo.Et ex hoc dicunt Canoniſte ꝙ ſpoliatus non poteſt reconueniri,niſi ſuper ſimili ſpoliatione.hoc eſt etiam quod dicitur quod ſpoliatus ante omnia reſtituendus eſt,vt j,ad leg.Iul,de vi.l.ſi quis ad ſe fundum.hoc eſt,nõ poteſt alia actione iterum reconueniri,ſecundum Canoniſtas licet

11 gl.in l.ſi quis ad ſe fundum.aliter intelligat. ¶ † Vltimo not.ex iſto text.in ver.ſatis enim ꝙ illud quod dicitur, propoſita vna actione preiudiciali debere ſileri ſuper alia,verum eſt, ſi proponatur antequam ſit in cauſa concluſum, ⁊ hoc eſt, quod dicitur quod prius debet cognoſci,⁊ pronunciari ſuper poſſeſſorio,quam ſuper petitorio,vt l.incerti.j.de interdi. Et intelligendum eſt ſi poſſeſſorium fuerit propoſitum antequam probationes fuerint facte in petitorio. Ita dicunt Canoniſte extra de reſcri,in c.ſuper literis de cauſ. poſſeſſ.⁊ proprie.c.paſtoralis.vbi ipſi habent caſum,ꝙ tene menti. ¶ Vltimo gl.hic ponit caſus in quibus non poteſt obijci compenſatio vide eam,⁊ ſigna.

De vſuris. Rubr. XXXII.

LEX I.

1 ☞ Stipulatio quomodo confecta probetur, ⁊ de eius ſolennitatibus.

11 Teſtes nunquid preſumuntur rogati.

12 Notarius preſumitur rogatus.

13 Inſtrumentum ſcriptum a notario,ſed non publicatum coram teſtibus,non preſumitur inſtrumentum.

14 Sententia,ſi dicit,viſo libello,⁊ an preſumatur pro proceſſu quod non.

a **S I interrogatione.** [a] Hic eſt bonus caſus, quãdo ſtipulatio probatur per teſtes debet probari interrogationem preceſſiſſe,⁊ reſponſionem ſecutam eſſe.h.d.Oppo.

b Inſtit.de fideiuſſo.[b] §.fin,ff.de verb.obl.l.ſciendum.j.de contrahen, ſtip.l.j.Sol.Aut verbum promiſſionis profertur in inſtrumẽto vel alia ſcriptura,⁊ intelligitur ſolenniter cum ſtipulatione,vt in con-

1 trario.Aut † profertur a teſte,tunc non intelligitur per ſtipulationem,niſi expreſſe probetur interrogationem preceſſiſſe,⁊ reſponſionem eſſe ſecutam.Ita loquitur hec lex, ⁊ ita intelligit gl.licet Hugo cõtra,vide gl. ¶ Que eſt ratio huius,Dicunt noſtri doc.Moder,ꝙ ratio eſt,q꞉ illi,qui conficiunt inſtrumenta,ſunt periti,⁊ non eſt veriſimile quod faceret notarius publicum inſtrumentum ſine ſtipulatione,que preſumptio ceſſat in teſtibus.Iſta ratio diſplicet mihi,nam pone quod ſit ſcriptura priuata ab homine imperito,vt a quodã mercatore,⁊ tamen in ibi dicitur,promiſit,intelligitur per

c ſtipulationem,vt l.j.j.de contrah.⁊ commit.ſtip. Vel pone teſtes,[c] qui deponunt,eſſe aduocatos,certe non reperimus quod propter hoc debeat preſumi ſtipulatio Rationem ergo vobis do aliam,vt

2 alias dixi.Teſtis debet † deponere, ⁊ reddere rationem per ſenſum corporeum.Dixi vobis in l.ſolam.§.de teſti.⁊ l.teſtium.co.ti. Mo-

3 do ſtipulatio † eſt quid iuris,q꞉ eſt verborum obligatio,que reſultat ex interrogatione,⁊ reſponſione. Si ergo teſtis diceret expreſſe,promiſit in inſtrumento per ſtipulationem non concluderet dictum eius,quia ſtipulatio non videtur neque auditur, ſed intelligitur.Vnde teſtis debet dicere,promiſit precedente interrogatione tali, ⁊ tunc iudex ex hoc colligit ſtipulationem. non enim pertinet ad teſtes iudicare, an ſit ſtipulatio, vel non. nam hoc ad iudicem

4 ſpectat. Et ideo † quando teſtis dicit per ſtipulationem iudicat, non teſtificatur , ſed ad iudicandum non eſt adhibitus, ideo non

d valeret eius teſtimonium.[d] Sed in inſtrumẽto eſt aliud,quia cum conficiatur de conſenſu partiũ,poteſt notarius illud, quod eſt geſtum ſcribere per quecũque verba, vt ſibi videtur que hoc importet

e vt dixi plene[e] in l.ſciendum.ff.de verborum obligationibus.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶ Si interrogatione.Circa materiam vſurarum,que importent centeſime vſure,ſimiliter beſſes,ſemiſſes,⁊ trientes,vide omnino Soci.in repetitione l.iiij.§.item ſi Reipublice.ff.ad leg. Falcid.Idem not.circa iſtam materiam quod de hora ad horam permiſſa eſt vſura ſecundum Ro.ſing.cclxviij.incipi.an extra alleg. xiiij.q.iiij.c.ab illo. Item an proxeneta contractus vſurarij tenetur ad reſtitutionem vſurarum vide Rom.ſingu.cclxxiiij.incip.ſi interrogatus.Item an vſure de iure Authenticorum ſint prohibite,vide Panor.in c.cum ſit generale.de foro competen.de materia quando contractus cenſeatur vſurarius vide Bertach.in verbo contractus vſurarius ⁊ quod ibi addidi in verbo, vſura. Item vſure ſint hodie permiſſe quando pro inſtrumento permittitur quod factum,vide Iaſo.in l.petens. C. de pactis.etiam ſi illud factum non equiualeret in totum vſuris vt per eum.

b ALEX. ¶ Opp.inſti.de fideiuſ.Adde.Bar.⁊ doct.in l.ſciendum ff.de verb.oblig.vide omnino que ſcripſi ⁊ not. Barb.ibi non dicitur peritus literarum ⁊ mercator imperitus. Adde Bar. authen.ſed nouo iure.§.ſi cert.peta.

c ALEX. ¶ Teſtes.Quod dicitur hic de teſtibus adde gl. quod ibi Barto.in l.quod ſi nepotes.de teſt.tut.⁊ fa. quid ſi dicat vidi talem preſcripſiſſe,de quo Bald.in l.iij.§.de teſt.concludit dictum teſtis nõ valere,dixerit Bar.quicquid voluerit in tra. de teſte. Ad quod tu vide Imo.in c.cum cauſam.de teſtib.

d P.PAV.P. ¶ Teſtimonium.Sequitur dom.Fran.de Are.conſi. xxxvij.Vide Anch.conſi.cccxxvj.

e ALEX. ¶ Dixi plene.Vide quod no.Bal.in l.ſi ex pretio.§.ſi cer. pet. vbi voluit quod intelligitur ſemper ſolennis ſtipulatio non pactum nudum,⁊ adde quod no.Bar.in l.lecta.ſi certum petatur. ⁊ que ibi dixi,⁊ limita,vt dixi poſt Bart.per.l.j.cum gl.⁊ ibi Cyn.⁊ Bald.j.de dot.promiſ.

ALIA LECTVRA.

S I interrogatione. Ex ſtipulatione recte facta poſſunt vſure peti,dummodo alias probetur, h.d. ¶ No.quod † qui ſolẽnitatem allegat, eam probare debet. Simile in l.quecunque.§. fin. ff.de pub.

5 ¶ Contra hoc opponitur,⁊ videtur qđ ſolennitas preſumatur, inſti.de fideiuſſo.§.ſi.⁊ ff.de verb.obli.l.ſciendum. Sol. Dicitur

6 † Quandoq; preſumuntur omnia ſolenniter acta,vt in contrario. Quandoq; non,vt hic. Iſta eſt truffa.Vnde gl.tranſiuit ad ſolutionem ⁊ facit differentiam inter inſtrumẽta,⁊ teſtes, vt primo caſu preſumatur ſolennitas,ſecundo non. ¶ Sed contra primam ſolutionem opp.de l.in exercendis.§.de fide inſtr. Timore huius dicit Hugolinus in contraria opinione,qđ idem ſit in teſtibus, ⁊ inſtrumentis.Et aſſignat rõnem per l.quoties.ff.de rebus dub.

7 opi.tenet Pe.⁊ Cy.hic.hoc addito † quod hec ſit vera,vbi teſtes interrogantur de cauſa ſui dicti,⁊ certam,⁊ bonam cãm reddant, puta,ſi deponant ſuper ſtipulatione,⁊ interrogati de cauſa ſcientie reſpondeant ſe audiuiſſe interrogationẽ precedere,⁊ rñſionem ſequi.Certe domini,iſta opin.non videtur vera.Nam ſecundum eam nulla eſſet preſumptio,ſed recta probatio. Vnde plus placet opinio Mar.de fano,qui cõcordat vtrãq; opinionẽ per hunc modum, aut teſtis dicit aliquam fuiſſe ſtipulationẽ,⁊ tunc preſumitur ſolennitas,eo ꝙ verbum ſtipulatio,ex ſignificatione ipſius,de neceſſitate includit ſolennitatem,id eſt interrogationem precedere,⁊ reſpon-

a ſionem ſequi.Aut teſtis deponit aliquẽ promiſiſſe,[a] ⁊ tunc aut teſtis eſt iuriſperitus,⁊ ſub hoc verbo promiſſio, a tali teſte prolato continetur ſtipulatio,ſicut ſi proferretur a notario in inſtrumento ꝑpter idẽtitatem rõnis,⁊ ita intelligit opi. Io.hic poſitam. Si vero nõ eſt iuriſperitus,videtur teſtis deponere de nuda promiſſione. Nam verbum promitto,poſſet adaptari ad ſtipulationem,⁊ nudam

8 promiſſionem,vt in l.ſciendum.§.dictum.ff.de edilit.edi. ¶ † Sed contra predicta oppo.ff.de pac.l.iuris gentium,§.qđ fere. So. in inſtrumentis preſumitur,vt §.dixi,probari tamen põt contrarium, vt ibi probatur. Sed tamen contra predicta opp.de l.quecunque. ſi.de publica.Sol.Ibi loquitur de ſolẽnitate extrinſeca, ⁊ not. Dy.in l.ſciendum ff.de verb.obliga. ¶ Item opp.⁊ videtur quod in inſtrumentis non preſumatur ſolennitas,vt §.de edẽdo, ſi quis in aliquo.So.Ibi loquitur de ſolennitate,que reſpicit ipſum principale in ſpecie. ¶ Sed contra predicta omnia opp.⁊ videtur quod etiam intrinſeca ſolennitas nullo modo preſumatur,vt j. de contrahen.emp.§.pretiũ. Sol.Debetis ſcire quod eſt quedam ſolẽnitas formalis, que dat eſſe rei, vt puta,in ſtipulatione interrogatio

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN